

Försvvarshögskolan

Självständigt arbete (30 hp)

Författare		Program/Kurs
Love Strömgren		HOP SA 2026
Handledare		
Jerker Widén		Antal ord: 9968
		Kurskod
		2UK045
Debatten om svenska sjöstridskrafter – en kardel		
ABSTRACT: This study examines how continuity and change are expressed in the Swedish naval debate during the country's transition to NATO membership (2020–2025). Using Elizabeth Kier theory of organizational culture, the study analyzes how values, attitudes, and underlying assumptions shape doctrinal development. A qualitative thematic analysis of articles from <i>Tidskrift i Sjöväsendet</i> identifies three key themes: forces resisting change, forces driving change, and processes of reinterpretation and gradual adaptation. The findings show that while NATO integration and a deteriorating security environment promote a shift toward collective defense and expanded operational roles, strong elements of continuity persist through professional identity, national doctrine, and material constraints. Change occurs primarily through cultural reinterpretation rather than abrupt transformation. The study contributes by highlighting how tensions between continuity and change are articulated in professional military debate, complementing existing research focused on policy and organizational structures.		
Nyckelord: Militär organisationskultur, svenska sjöstridskrafter, Nato, <i>sea denial</i> , <i>sea control</i> .		

Innehåll

1. INLEDNING OCH PROBLEMFÖRMULERING.....	3
1.1 STUDIENS SYFTE OCH FORSKNINGSFRÅGA	4
1.2 TIDIGARE FORSKNING	4
1.3 SVENSKA SJÖSTRIDSKRAFTERES DOKTRINÄRA UTVECKLING	5
2. TEORI.....	9
3. METOD.....	11
3.1 VAL AV METOD	11
3.2 ANALYS.....	12
3.3 MATERIAL	13
3.4 KVALITETSKRITERIER	13
3.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	14
4. RESULTAT	15
4.1 TEMA A: KRAFTER MOT FÖRÄNDRING	16
4.2 TEMA B: KRAFTER FÖR FÖRÄNDRING	20
4.3 TEMA C: OMTOLKNING, SPÄNNING OCH GRADVIS FÖRÄNDRING.....	25
5. DISKUSSION	28
5.1 HUVUDSAKLIG SLUTSATS.....	28
5.2 TEORETISK DISKUSSION.....	31
5.3 METODOLOGISK DISKUSSION, FORTSATT FORSKNING OCH BIDRAG.....	32
LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING	34

1. Inledning och problemformulering

Svenskt Natointräde innebär en väsentlig förändring av de säkerhetspolitiska förutsättningarna för den svenska Försvarsmakten och de svenska sjöstridskrafterna. Tidigare forskning om militära organisationer visar ofta på en anpassning till externa krav, exempelvis alliansintegration, ökande hotbilder och högre krav på interoperabilitet.¹ I Sveriges fall har en historisk relation till Sovjetunionen och sedermera Ryssland varit dimensionerande för hur utveckling och dimensionering av stridskrafter ska ske. När den strategiska chocken inträffade med Rysslands invasion av Ukraina år 2022², övergav Sverige kort därefter decennier av neutralitetspolitik.³ I linje med detta skulle exempelvis strukturella och rationalistiska perspektiv kunna leda till en mer förväntad och tydlig förändring i förståelsen för hur militära uppgifter utvecklas och hur de nyttjas tar sig uttryck. På motsvarande vis kan forskning om militär organisationskultur visa på organisationers tendens att präglas av stabila, inre värderingar, föreställningar och grundläggande antaganden. Dessa tenderar att ligga kvar och skapa kontinuitet snarare än att snabbt förändras.⁴ Från detta synsätt förväntas i stället att nya krav filtreras genom etablerade och professionella tolkningar.

Genom dessa två synsätt kan en spänning skönjas. På den ena sidan främjas förväntningen att den svenska Natoanpassningen ska förändra den militära organisationen, och på den andra sidan finns det teoretiska argument för att militära organisationer visar på en betydande kontinuitet i sina värderingar. I relation till sakkunskapsdebatten i *Tidskrift för Sjöväsendet* blir denna spänning relevant. Detta lyfts fram genom de professionella debattörerna, som formulerar sin syn på sjöstridskrafternas roller och dess omformning. Trots närmandet till Nato under decennier av alliansfrihet är det osäkert i vilken grad detta återspeglas i debatten. Problemet

¹ Internationella Relationsforskningens, IR, påverkan på militära organisationer är omfattande.

² H. Hardt. NATO after the invasion of Ukraine: how the shock changed alliance cohesion. *International Politics* (2024): s. 1. <https://doi.org/10.1057/s41311-024-00629-x>.

³ D. Brommesson, A-M. Ekengren and A. Michalski, *Sweden's foreign and security policy in a time of flux*, UI Brief 7/22 (Stockholm: Swedish Institute of International Affairs, 2022), <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2022/ui-brief-no.-7-2022.pdf>

⁴ E. Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995). <https://doi.org/10.2307/2539120>. J. Snyder. *The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Operations*. (RAND, 1977), s. 10. K. Longhurst. Conclusions: Germany, the use of force and the power of strategic culture. *Germany and the use of force* (2018), s. 17. <https://doi.org/10.7765/9781526137401.00011>.

blir därmed att undersöka hur relationen mellan förväntad förändring och möjlig kontinuitet i synen på svenska sjöstridskrafterns användning och utveckling kommer till uttryck i den marina debatten.

Tidigare forskning har fokuserat på analys av förändringar i militära organisationers strukturella eller organisationskulturella perspektiv. Det finns däremot inga studier som empiriskt undersöker hur dessa spänningsskillnader mellan förändring och kontinuitet förekommer i den rådande svenska marina debatten, i ljuset av den pågående Natotransformationen. Studien fokuserar främst på de uttryck som framställs i de professionella föreställningarna i debatten om sjöstridskrafterna, snarare än på faktisk operativ tillämpning.

Begreppet föreställningar ska ses som officerarnas röster i texten som medvetna eller omedvetna lösningar på sjöstridskrafternas problem. De yttre faktorerna spänner mellan politikerns beslut utifrån omvärldsläget till hur organisationen kulturellt, relativt sett, förstår och förhåller sig till förändringar.

1.1 Studiens syfte och forskningsfråga

Syftet med studien är att undersöka de krafter som påkallar och motverkar förändring inom militära organisationer. Utifrån redovisad bakgrund och behov av vidare undersökning formuleras forskningsfrågan enligt följande:

Hur uttrycks kontinuitet och förändring i synen på svenska sjöstridskrafternas utveckling och användning i Tidskrift i Sjöväsendet under perioden 2020–2025?

1.2 Tidigare forskning

Här följer en beskrivning av forskningsfältet som berör studien. Dessa utgörs av tidigare debatter om den svenska flottans utveckling och doktrinärt innehåll i ett empiriskt nära perspektiv. Forskningsområden som ligger nära studiens problem omfattar det som rör utveckling och förändring av militära stridskrafter, dels ur ett historiskt och säkerhetspolitiskt perspektiv, där civil-militära relationer ingår, dels genom idéer, normer och kulturella faktorer.

1.3 Svenska sjöstridskrafterns doktrinära utveckling

När Sverige år 2024 beviljades medlemskap i Nato⁵, beskrivs detta som en av de större förändringarna i svensk säkerhetspolitik. Detta tycks ha påverkat förutsättningarna för den svenska Försvarsmakten i allmänhet och svenska sjöstridskrafterna i synnerhet. Tidigare påverkan av historiskt arv, professionella normer och politiska beslut tenderar, enligt tidigare forskning, att forma ett spänningsfält som militära organisationer behöver hantera.

För att undersöka relationen mellan det rationella och det kulturella i doktrinens funktion gör Jan Ångström och Jerker Widén en studie. De undersöker det rationella utfallet av doktrinen vilket förväntas ge en styrkeförmågetillväxt och den kulturella funktionen ger en känsla av identitet och ökad tillhörighet. Dessa två sidor problematiseras tillsammans med att förklara varför förändringar inte enbart sker efter säkerhetspolitiska krav utan också genom professionella normer och etablerade föreställningar. Detta perspektiv är relevant i denna studie på två sätt. Dels går analysen ut på att beskriva hur sjöstridskrafternas uppgifter och användning uttrycks i den marina sakkunskapsdebatten, snarare än hur det faktiskt genomförs i praktiken. Dels tolkas nya krav, likt Kier, genom organisationen, vilket inte nödvändigtvis leder till förändring av doktrinen. Forskarna definierar doktrin som en funktion av hur, vad och varför det militära verktyget ska användas.⁶ Detta bidrar till den spänning mellan förändring och kontinuitet som denna studie undersöker genom att påvisa att militära idéer både kan begränsa och möjliggöra organisatorisk förändring.

För att förstå hur stater förändrar sina militära doktriner genomför Barry R. Posen en jämförande analys där Kenneth Waltz balansmaktlogik ställs mot organisationsteoretiska förklaringar. Han undersöker hur offensiva, defensiva och avskräckningsorienterade doktriner utvecklas i samspelet mellan civila och militära aktörer. Den organisationsteoretiska ansatsen utgår från att militära organisationer strävar efter autonomi från civil styrning i syfte att bevara professionell kontroll, organisatorisk sammanhållning och operativ effektivitet.

⁵ A. Cottey. The European Neutrals and NATO: Ambiguous Partnership. *Contemporary Security Policy*. 34: 3 (2013): s. 464. <https://doi.org/10.1080/13523260.2013.842295>.

⁶ J. Ångström, J.J. Widén. Religion or reason? Exploring alternatives ways to measure the quality of doctrine. *The journal of strategic studies*. 39:2 (2016), 198-212, DOI: 10.1080/01402390.2015.1115034.

Samtidigt argumenterar Posen för att den strukturella realismens förklaringskraft är starkare än de organisationsteoretiska förklaringarna.

Posen menar att balansmaktologiken kan förklara varför stater väljer offensiva eller defensiva doktriner utifrån det internationella systemets struktur och hotbild, även om militära organisationer ofta tenderar att föredra offensiva doktriner.⁷

Till skillnad från rationalistiska förklaringar betonar Lars Wedin den långsamma marina idéutvecklingen och historiska kontinuiteten i svensk marin kultur där både intern och extern debatt undersöks. Samtidigt menar Wedin att det ryska hotet genom tiderna har haft en betydande inverkan på den svenska Försvarsmakten. Anpassningar till det upplevda hotet har kommit till uttryck i utvecklingen av förmågor, där invasionsförsvarets tankesätt har varit dimensionerande.

Inom sjöstridskrafterna debatteras tyngre pansarfartyg mot flertalet lätta och snabba fartyg. Under 1900-talet början formulerades doktrin som i allt väsentligt visar defensiv verkan i syfte att slå mot fiendens offensiva invasionsförsök. Detta kräver kraftsamlade styrkor och visade sig organisatoriskt fram till millennieskiftet.⁸ Wedin visar att olika länders mariner ofta anammar förändringar långsamt, vilket understryker relevansen av denna studie.

Ett annat tema inom civil-militära relationer studeras av Anders Berge. Han analyserar hur militär sakkunskap omsätts i politiska beslutsprocesser och hur militära doktriner påverkas av politisk och ekonomisk hänsyn. Studien visar att doktrinutveckling inte enbart formas av militära behov, utan också av konkurrens om resurser och krav på politisk legitimitet.

Berge belyser samtidigt samspelet mellan kontinuitet och förändring i de svenska sjöstridskrafterna. Traditionella föreställningar om pansarfartygens betydelse levde kvar inom delar av officerskåren, samtidigt som förändrade säkerhetspolitiska och teknologiska förutsättningar succesivt drev fram nya doktrinära lösningar och organisatoriska prioriteringar. Utvecklingen mot en lättare flottstyrka och flygvapnets ökade betydelse illustrerar hur etablerade doktriner omprövades snarare än abrupt övergavs.

⁷ B.R. Posen. *The Sources of Military Doctrine. France, Britain, and Germany between the world wars*. Cornell University Press. (1984); s. 34.

⁸ L. Wedin. Svenskt marinstrategiskt tänkande - en återblick med siktet på framtiden. *Sjöhistoriska samfundets Tidskrift Forum Navale nr. 68* (2012): s. 105, 110–113.

Debatten beskrivs av Berge både som ”normal” och ”extraordinär”, där spänningen mellan etablerade militära idéer och krav på anpassning blev central. Studien visar därmed hur förändring inom militära organisationer ofta sker gradvis genom förhandling mellan professionell sakkunskap, organisatorisk kultur och politiska prioriteringar.⁹

Under samma period studerar Hans Holmén försvarspolitiska avvägningsfrågor och beskriver militärkultur som de dominerande idéer och värderingar som präglade officerskåren och den offentliga debatten. Studien belyser spänningen mellan ambitionen om ett starkt territoriellt försvar och begränsade ekonomiska resurser. Holmén visar också hur försvarsdebatten successivt breddades från en elitpräglad militär diskussion till en mer samhällelig och ideologiskt präglad säkerhetspolitisk debatt.¹⁰ Detta är relevant för att lyfta fram kontinuiteten i debatten av återkommande marina frågor i denna studie.

Något senare i historien beskriver Niklas Granholm den svenska flottans utveckling. Från *Marinplan 60* omformades flottan till ett ”flottans lätta koncept” där mindre torpedbåtar och robotbåtar utgjorde slagkraftiga förband. Dessutom genom *sea denial* strategin innebar att ytterligare indragning av sjöstridskrafternas förmåga gjordes.

Däremot innebar incidenten med U137 i Karlskrona skärgård till uppbyggnaden av en stark ubåtsjaksstyrka med fokus på Östersjöns unika vattenförhållanden. De internationella åtagandena och den maritima säkerheten blev ett sätt att nyttja marina resurser i det upplevda vakuumet efter att det ryska hotet avtagit.¹¹ Denna studie är relevant för att visa det upplevda hotets påverkan på fartygsvolymer och uppgifter.

I en studie om den svenska marinens sjöoperativa doktrin 1958–1961 från Bengt Larsson visas både kontinuitet och förändring inom de svenska sjöstridskrafterna under kalla kriget. Under denna period reducerades anslag och minskning av ytstridsfartyg och organisation

⁹ A. Berge. *Sakkunskap och politisk rationalitet*. (Almqvist & Wiksell, 1987), s. 157–163, 170.

¹⁰ H. Holmén. *Försvar och samhällsförändring, Avvägningsfrågor i svensk försvarsdebatt 1880–1925*. (Historiska institutionen, Göteborg, 1985): s. 50–51, 259–266.

¹¹ N. Granholm. A Small Navy in a Changing World: The Case of the Royal Swedish Navy. Ur Michael Mulween, Deborah Sanders, Ian Speller.; *Small Navies: Strategy and Policy for Small Navies in War and Peace*. (Routledge, 2014): s. 171–173.

förändrades. Kontinuiteten visades genom doktrinen i främst de strategiska marina huvuduppgifterna – att bekämpa sjöburen invasion och skydda importsjöfart, trots neddragningar. central aspekt av kontinuitet var att de mest kvalificerade sjöstridskrafterna fortsatt samlas under en chef i kustflottan för att möjliggöra kraftsamling i tid och rum. Vidare blev torpeden ett dominerande offensivt vapensystem vilket visades i övningssammanhang och genom offensiv anda. Artikeln pekar också på kontinuitet i hotuppfattningen, där de Sovjetiska marina och luftoperativa förmåga fortsatt utgjorde en dimensionerande faktor för svensk planering. Studien bidrar till förståelsen av hur institutionell tröghet och långsiktiga strategiska föreställningar parallellt utformas bredvid teknisk och organisatorisk förändring. Larssons forskning är därför relevant för analyser av hur svenska sjöstridskrafter utvecklats genom kombinationen av kontinuitet och en gradvis anpassning snarare än abrupta doktrinära skiften.¹²

Wilhelm Agrell beskriver hur kalla krigets säkerhetspolitiska förutsättningar succesivt förändrade de svenska sjöstridskrafterna. Balansen mellan officiell alliansfrihet och västinriktade försvarsförberedelser påverkade både strategiskt tänkande och försvarsgrenarnas samverkan. Förändringen märktes i flottans utveckling mot mindre och snabbare enheter samt ökad betoning på ubåtar, minering och kustförsvarssystem.

Samtidigt visar Agrell att förändringen inte innebar ett fullständigt brott med tidigare föreställningar. Debatten präglades av en kontinuerlig spänning mellan en territoriellt orienterad kustförsvarsflotta och en mer rörlig och teknologiskt anpassad flotta. Studien synliggör därmed hur organisatorisk kontinuitet och strategisk förändring samexisterade inom både den försvarspolitiska debatten och den militära professionen.¹³

Avslutningsvis visar forskningen att förändrade säkerhetspolitiska förutsättningar förväntas få de militära organisationerna att både förändras och omformas, samtidigt som de präglas av betydande kontinuitet.

¹² B. Larsson. Marinens sjöoperativa doktrin 1958–1961. *Sjöhistoriska samfundets Tidskrift Forum Navale*, nr 67 (2011): s. 48, 51–52, 55.

¹³ W. Agrell. *Alliansfrihet och atombomber*, Kontinuitet och förändring i den svenska försvarsdoktrinen 1945–1982. (Liber, 1985)

2. Teori

Detta kapitel beskriver Elizabeth Kiers teori om militär organisationskultur och hur teorin används i denna studie. Syftet är att undersöka den marina debatten om sjöstridskrafternas utveckling genom politisk tolkning av säkerhetspolitik och därefter hur organisationen uppfattar styrningarna. Enligt Kiers teori menas att doktrin formas utifrån hur organisationer tolkar omvärlden, snarare än av direkta yttre faktorer. Genom hennes teori som kulturellt filter utifrån vad organisationen uppfattar som legitimt, möjligt och relevant, formas sedan de faktorerna av upplevda problem i krigföringens önskade utveckling. Detta uttrycks genom organisatoriska praktiker och sakkunskapsdebatt.

Valet av Kier utgår från spänningen mot Posens tidiga verk *The Sources of Military Doctrine*. Den utmanas av konstruktivister som Kier, som ser på kulturens roll som en förklaring till organisationers förändringspotential och deras förmåga att utveckla doktriner.¹⁴ Kier argumenterar mot Posen om att militären skulle vara den offensiva kraften i doktrinutveckling med sina kulturellt rotade rutiner gentemot de politiska styrningarna.¹⁵ Att lyfta in ytterligare en förklaringsfaktor, organisationsteori, blir att djupare undersöka marin debatt och dess funktion i hur kontinuitet och förändring gestaltas.

En generell utmaning i användningen med Kier är att kulturella uttryck riskerar att sammanfalla med det fenomen som ska förklaras. Debattartiklar kan exempelvis uttrycka strategisk argumentation, professionsintressen eller institutionell positionering snarare än stabila kulturella föreställningar. Studien utgår därför från att återkommande och normaliserade argumentationsmönster snarare än enskilda ställningstaganden indikerar kulturella uttryck.

Samtidigt som Kier beskriver organisationskultur som relativt stabil, öppnar teorin för interna variationer mellan professionella subgrupper. Detta innebär att studien inte förutsätter en

¹⁴ N. Nymalm. Sustaining (organizational) identity in times of change? Ontological security and narrative in Swedish military doctrine. *Critical Military Studies*. 11: 2 (2025): s. 132.

<https://doi.org/10.1080/23337486.2024.2377475>.

¹⁵ E. Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995): s. 66. <https://doi.org/10.2307/2539120>.

enhetlig marinkultur, utan analyserar hur olika aktörer konkurrerar om tolkningsföreträde kring sjöstridskrafternas utveckling.

Denna studie utgår från Kiers kulturella indikatorer för att identifiera debattörernas föreställningar. Dessa är *värderingar*, *attityder* och *grundläggande antaganden* och används för att strukturera analysen av debattens innehåll samt den externa förhållningen till organisationens uppfattade hot.¹⁶

Värderingar avser hur normativa uppfattningar återspeglas i det som uppfattas som legitimt, professionellt och eftersträvansvärt inom organisationen. Den innefattar även vad som anses vara rätt eller fel samt vilka ideal som är särskilt statusfyllda. Värderingarna uttrycks genom föreställningar om svensk sjöstridskompetens, förmågor och prioriterade uppgifter i debatten. Frånvaro av motsäggande argument tolkas inte som fullständig konsensus, utan som en möjlig indikation på normaliserade föreställningar. Tystnad kan bero på organisatoriska hierarkier, professionsnormer eller begränsad representation i materialet.

Attityder avser de explicita ställningstagandena i debatten, som exempelvis vilka strategiska frågor om uppgifter, materielval samt relationen till politisk styrning. Dessa bygger på hur underliggande värderingar uttrycks. Exempel på attityder visas genom explicita uttryck där trovärdighet som alliansmedlem eller svensk försvarsindustrins fortsatt viktiga roll, lyfts fram.

Med de *grundläggande antaganden* avses implicita och ofta oproblematiserade föreställningar om krigets natur, hotbild och militära roll. Dessa antaganden utgör en stabil bas när organisationen tolkar omgivande förändringar. I texten kan dessa synas genom uttryck som Sverige som en ö med en livlina från havet och det defensiva tankearvet som präglat oss i decennier. Även tankar om marinen som ett exempel på en anorektisk organisation¹⁷ är särskilda markörer.

¹⁶ E. Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995): s. 67, 69-70. <https://doi.org/10.2307/2539120>.

¹⁷ A. Ohlsson. *Adaptive behaviors and skills in high-level military staff work: Coping with organizational demands, use of smooth power, and political skill*. Doctoral dissertation, Department of Psychology, Stockholm University (2020): s. 6.

Förekomsten av nya argument förstås inte automatiskt som kulturell förändring. Förändring identifieras först när nya föreställningar återkommer över tid, kopplas till normativa ideal och utmanar tidigare etablerade antaganden om sjöstridskrafternas natur och marina uppgifter.

I relationen mellan nivåerna läggs analysens kraft. När kontinuitet identifieras sammanfaller värderingar, attityder och grundläggande antaganden över tid. Förändring identifieras när nya argument eller värderingar framkommer och skapar spänning mellan etablerade antaganden.

Även om studien huvudsakligen utgår från Kier kvarstår flera frågor som också återfinns hos Posen, särskilt avseende relationen mellan externa hot, politisk styrning och militär anpassning. Kier används därför inte som ett fullständigt alternativ till strukturella förklaringar, utan som ett perspektiv som möjliggör analys av hur sådana signaler tolkas och omsätts inom organisationen.¹⁸

3. Metod

Detta kapitel redogör för den metod som ligger till grund för att besvara studiens syfte och forskningsfråga. I forskningsdesignen ligger grunden för hur studien genomförs, så att problemformuleringen och forskningsfrågan kan besvaras på ett systematiskt sätt. Vidare kommer analysförfarandet att tas upp, etiska överväganden att diskuteras och slutligen studiens kvalitetskriterier att behandlas.

3.1 Val av metod

Denna uppsats undersöker materialet som uttrycker föreställningar, värderingar och meningsskapande. Syftet är därför inte att fastställa hur sjöstridskrafterna faktiskt har använts under perioden utan att analysera hur deras utveckling och användning förstås som idéstrukturer¹⁹, och framställs i den marina sakkunskapsdebatten. En sådan ansats är lämplig eftersom artikel-författarnas texter innehåller argumentation, prioriteringar och problemformuleringar som behöver undersökas i sitt sammanhang. Det innebär också att analysen utgår från att betydelser

¹⁸ E. Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995): s. 66, 77. <https://doi.org/10.2307/2539120>.

¹⁹ P. Esiason, M. Gilljam, H. Oscarsson, A. Sundell, A. Towns, L. Wängnerud. *Metodpraktikan*. 6:1. (Norstedts Juridik AB, 2024), s. 82.

skapas i relation till textens språkliga uttryck, historiska kontext och de aktörer som deltar i debatten.

Undersökningen genomförs som en kvalitativ textanalys med tematisk analys som metod. Fokus ligger på analys av debattörernas föreställningar i *Tidskrift för Sjöväsendet 2020–2025* om sjöstridskrafternas utveckling och användning samt på att undersöka de mönster av kontinuitet och förändring som framgår. Den valda tematiska analysen har sin utgångspunkt i Virginia Braun och Victoria Clarkes variant av metodiken, med fokus på att identifiera koder och teman i det empiriska materialet.²⁰ Tematiska analyser möjliggör i det här fallet identifiering av mönster i texter, vilket särskilt lämpar sig för att upptäcka och studera förändringsmönster över tid.²¹ Jämfört med metoden kvantitativ innehållsanalys, som mer fokuserar på frekvensen av specifikt förekommande kodade ord och teman, möjliggörs en djupare tolkning av meningsinnehåll och argumentation.²²

3.2 Analys

Metoden genomförs i tre steg. I det första steget kodas materialet öppet för att identifiera empiriska mönster. Detta görs med urval från texter där koder har framkommit snarare än att de är förutbestämda. Dessa omfattar sjöstridskrafternas roller, uppgifter och metoder i relation till den svenska säkerhetspolitiska utvecklingen under Natoprocessen. Exempel på koder är *närområdes fokus*, *sea denial*, *svensk försvarsindustri* och *fartygsbrist*. Dessa koder har därefter sorterats in i temat *krafter mot förändring*, vilket utgör det andra steget i analysprocesser. Ett exempel på ett uttalande redovisas här:

*”För att våra krigsförband skall kunna bibehålla och höja kvaliteten krävs att de är optimerade för vårt närområde.”*²³

²⁰ V. Braun, V. Clarke. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3:2 (2006): s. 79. DOI: 10.1191/1478088706qp063oa.

²¹ A. Bryman. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3.uppl. (Liber AB, 2018), s. 360, 667, 677.

²² K. Boréus, G. Bergström. *Analyzing text and discourse – Eight Approaches for the Social Sciences*. (Sage, 2017), s. 24.

²³ B. Andersson. Marin identitet i Nato. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2025): s. 279.

Detta citat har, tillsammans med liknande utsagor, sorterats in under följande kod: *närområdesfokus och kustnära krigföring*. Koden har tillsammans med likartade koder sorterats under följande tema: *Krafter mot förändring*. På samma sätt har ytterligare två teman växt fram. Således har totalt tre teman växt fram. Dessa är nämligen (a) *krafter för förändring*, (b) *krafter mot förändring* och (c) *omtolkning, spänning och gradvis förändring*. I analysens tredje steg aktiveras Elizabeth Kiers analytiska ramverk. Detta ska ses som ett teoretiskt verktyg som använts för att undersöka de mönster som framkommit i empirin. Genom de teman och ståndpunkter som identifierats i de tidigare stegen undersöks nu främst de militära organisationskulturella värderingarna, attityderna och de grundläggande antagandena. Dessa förstås som kulturella föreställningar där debattörerna uppfattar problem och föreslår lösningar.

3.3 Material

Det empiriska underlaget består av artiklar från Tidskrift i Sjöväsendet, utgiven av Kungliga Örlogsmannasällskapet. Tidskriften har publicerats sedan år 1836 och innehåller texter om sjöstridskrafterna, ofta skrivna av sjöofficerare. Materialet kan därför förstås som en sakkunskapsdebatt där professionell erfarenhet, expertkunskap och faktabaserade bedömningar står i centrum. Studien omfattar artiklar från 2020 (nr 2–5), 2021 (nr 3), 2022 (nr 1–4), 2023 (nr 1, 4), 2024 (nr 2–4), 2025 (nr 2–3), valda utifrån marin diskussion om utveckling, exempelvis frågor om marina uppgifter och metoder, marin identitet, Nato-interoperabilitet, sjöstridskrafternas utveckling och framtida roll. Totalt ingår trettiofyra artiklar från Tidskrift i Sjöväsendet, varav en är utgiven tillsammans med Kungliga Krigsvetenskapsakademien. Materialet ger inte en fullständig bild av den marina debatten, utan visar hur enskilda skribenter formulerar sina uppfattningar om marinens utveckling. Tidskriften bör förstås som en arena där organisatoriska normer reproduceras och omförhandlas snarare än som neutrala beskrivningar av militär praktik, vilket linjeras med Kiers studie för att undersöka idéer och professionella föreställningar. Studien avgränsas till artiklar som direkt berör marin utveckling. I enstaka fall har ledares innehåll citerats där sammanfattningar av artiklar presenteras. Tidskriften är relevant eftersom den fungerar som ett forum för kvalificerad marin debatt ofta av höga militärer. Men redaktören väljer innehåll vilket kan begränsa diskussionens omfång.

3.4 Kvalitetskriterier

Studiens kvalitetskriterium stärks genom en transparent redovisning av analysprocessen, inklusive hur teman, koder och citat har identifierats. Samtidigt påverkas tolkningen av

forskarens förförståelse²⁴, vilket är en inneboende begränsning i kvalitativ textanalys²⁵. Att reflexivt ta hänsyn till de besluten i processen och ta hänsyn till sin egen roll är av vikt, dels från ett professionsperspektiv, dels från ett personligt plan. All insamling av data påverkas av egen förförståelse, vilket omarbetas under studiens gång. Författaren till uppsatsen är verksam inom flottan, vilket kan ses som en styrka men också som en svaghet. Det kan vara en styrka eftersom författaren har god insyn i flottans organisation, arbetssätt och interna kultur, vilket kan göra analysen mer nyanserad och trovärdig. Samtidigt kan det vara en svaghet eftersom författarens egen koppling till flottan kan påverka perspektivet och göra det svårare att förhålla sig helt objektivt. Validiteten bedöms som god i den mån analysen fångar de föreställningar och positioner som uttrycks i den marina sakkunskapsdebatten. Genom att koppla empiriska utsagor till koder och sedan förstå dem med hjälp av Kiers analytiska kategorier möjliggörs en djupare förståelse av studiens syfte. En begränsning är att studien bygger på ett selektivt urval av texter och därmed speglar en specifik subkultur snarare än hela den marina organisationen. Resultaten bör därför tolkas med försiktighet vad gäller generaliserbarhet. Validiteten stärks ytterligare om kompletterande datakällor, exempelvis genom intervjuer, genomförs.

3.5 Etiska överväganden

I denna studie skriver individer utifrån egen fri vilja som därefter publiceras i offentlig debatt. Studien tillägger eller förändrar inte någon information då endast undersökning av debatten sker. Det sammanförs sedan med de övriga argumenten från debattörer under den analyserade perioden. Därför finns det inget underlag som innehåller personuppgifter eller känsliga data och som riskerar att exponeras vid insamling, lagring eller förvaring. Därmed aktualiseras inte krav i etiklagstiftningen eller särskilda personuppgiftslagen.²⁶

²⁴ A. Alvinus, A. Borglund, G. Larsson. *Tematisk Analys*. Studentlitteratur AB, Lund, 2023, s. 32–33 samt K. Boréus, G. Bergström. *Textens mening och makt, Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4:4 uppl. (Studentlitteratur AB, 2018), s. 31.

²⁵ I. Holloway, L. Todres. *The status of method: Flexibility, consistency and coherence*. *Qualitative Research*, 3, 2003, s. 350. doi:10.1177/1468794103033004.

²⁶ Vetenskapsrådet. *God forskningsred.* (2024), s. 30. <https://kurslitt.fhs.se/leganto/readinglist/citation/5784247050003631/file/viewer> (hämtad 2025-12-01).

4. Resultat

Den tematiska analysen av det insamlade empiriska materialet från *Tidskriften i Sjöväsendet* resulterade i tre övergripande teman vilka belyser hur de kulturella föreställningarna förändras eller hålls konstanta under perioden för Sveriges Natotransformation. Dessa teman är (a) *krafter för förändring*, (b) *krafter mot förändring* och (c) *omtolkning, spänning och gradvis förändring*. Genom dessa teman speglas inte bara individuella föreställningar, utan de visar också gemensamma ideal och en yrkesgemensam förståelse. Teman som refuserades var geografiskt läger, nationellt respektive internationellt fokuserad debatt. De inramas i stället inom de valda temana. Dessa strukturella och kulturella faktorer formas genom det militära mottagandet, särskilt genom dess specifika organisationskultur. Resultatet kan ses ur två perspektiv. Det första är ett strukturellt perspektiv där Natotransformationen förväntas leda till förändring. Det andra är ett organisationskulturellt perspektiv, där resultatet snarare visar på kontinuitet. Tillsammans visar perspektiven att organisationen både påverkas av extern styrning och tolkar den utifrån sina egna etablerade arbetssätt, normer och föreställningar. Detta leder till både omformning och variation i hur förändringen förstås och genomförs.

Det första temat, (a) krafter mot förändring, beskriver debattörernas argumentation som speglar arvet från föreställningarna som präglat flera decennier av sjöstridskrafternas utveckling från en mindre nation gentemot en stormakt. Temat omfattar nedanstående fyra koder:

- (1) *Närområdesfokus och kustnära krigföring*
- (2) *Nationell doktrin och professionell identitet*
- (3) *Fartygsbrist som bestående problem*
- (4) *Nationell försvarsindustri och materiell självständighet*

Det andra temat, (b) krafter för förändring, beskriver hur debattörerna förstår Natotransformationen efter Rysslands invasion av Ukraina och formulerar en ny inriktning för de svenska sjöstridskrafterna. Dels genom de civil-militära relationerna, dels genom den inre organisationen. Temat består av fem koder:

- (1) *Förändrat säkerhetsläge*
- (2) *Nato och kollektivt försvar*

- (3) *Sjöfartsskydd, sjökontroll och utökade uppgifter*
- (4) *Internationell räckvidd och nya materielkrav*
- (5) *Internationell anskaffning och teknisk anpassning*

Det tredje temat, **(c) omtolkning, spänning och gradvis förändring**, visar att föreställningar om sjöstridskrafternas utveckling tenderar att både förstås som bestående över tid och som mottagliga för förändring. Detta sker genom organisationens funktion, som omtolkar både inre och yttre faktorer. Trots yttre krav och därmed förväntade förändringsprocesser hanteras dessa parallellt med organisationens förståelse av dem. Temat består av tre koder:

- (1) *Kontinuitet och förändring parallellt*
- (2) *Organisationskulturens betydelse för tolkningen av yttre krav*
- (3) *Förändring som anpassning inom ramen för etablerade föreställningar*

Koderna visar att organisationen tolkar yttre strukturell information på olika sätt och därmed formar olika föreställningar om utvecklingen.

4.1 Tema A: Krafter mot förändring

Analysen av debattörernas föreställningar om sjöstridskrafternas utveckling visar på en identitetsuppfattning om att den kvarvarande kraften i den defensiva doktrinen har format både fartygsmateriel och tänkandet under flera decennier.

(1) Närområdesfokus och kustnära krigföring

Denna kod beskriver de föreställningar om det defensiva tänkandet där lokal offensiv från skärgårdsområden är tänkt att användas mot en kustinvasion nära territorialvattengränsen. Debatten före Natoansökan präglas av en stark betoning på kustnära operationer och en defensivt orienterad syn på sjöstridskrafternas uppgifter. Samtidigt uttrycks en viss återhållsamhet inför internationell anpassning. Det visas med attityder från örlogskaptenerna Anders Fornelius Hecker och Daniel Eklund, som argumenterar för att våra förmågor ska riktas mot att klara Natofördragets artikel 3: försvaret av eget territorium, före den kollektiva artikel 5. Ett annat exempel är den svenska marinens funktion som framstår som särskilt lämpad för *littoral*

*warfare*²⁷ vilket uttrycks som en värdering från kommandörkaptenen Peter Thomson med följande citat:

”... i synnerhet i det trånga innanhavet Östersjön med sina skärgårdar där marinen utvecklat en närmast unik förmåga att utnyttja denna till sin fördel.”²⁸

Det grundläggande antagandet om hur en angripare skulle kunna hota svenskt fastland beskrivs också av kommandör Jonas Hård af Segerstad:

”... en stark svensk marin utgår således från förmågan att dra nytta av Östersjön som den naturliga vallgrav den är.”²⁹

För att förklara krafterna efter Natoansökan framhåller debattörerna att ett utökande av uppgifterna utanför närområdet också innebär en risk att ytterligare försämra krigsförbandens förmåga. Fler än tre operationstyper gör det svårt att upprätthålla en tillräckligt hög nivå av förmågan att skapa övertag mot motståndaren. Det behövs en prioritering och inriktning av uppgifter för de knappa resurser som marinen disponerar, menar kommandör Bernt Andersson för strid i närområdet.³⁰ Kommandörkapten Carl Gustav Fransén menar att förmågorna sjöstrid och sjöfartsskydd ska vara uppdelad: sjöstriden främst i Östersjön och sjöfartsskyddet främst i västerhavet.³¹ Argumentet stärker det nationella lägret men har även en ambition att det ska räckta till Natos behov av den svenska förmågan och kapaciteten. Detta uttrycker föreställningar om nationell handlingsfrihet, där egen kompetens värderas högt.

(b) Nationell doktrin och professionell identitet

Denna kod beskriver debattörernas föreställningar om det svenska arvet från en långvarig *sea denial*-strategi. Den svenska doktrinen grundar sig på en defensiv metod där duellen mot motståndaren utgör en tyngdpunkt i reglementen och övningarna. Geografin i skärgårdar utgör en

²⁷ J. Hård af Segerstad. Varför behövs en stark marin. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2020): s. 125. D. Börjesson. En Maritim Strategi för Sverige. *Tidskrift för Sjöväsendet* 2 (2022): s. 189.

²⁸ P. Thomson. Kustförsvar som sjöfartsskydd. *Tidskrift i Sjöväsendet* 4 (2020): s. 384.

²⁹ J. Hård af Segerstad. Varför behövs en stark svensk marin? *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2020): s. 125.

³⁰ B. Andersson. Marin identitet i Nato. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2025): s. 278.

³¹ C-G. Fransén. Är vi på rätt väg? *Tidskrift för Sjöväsendet* 3 (2025): s. 392.

komplex miljö, vilket kräver omfattande träning och övning. Detta bidrar i sig till en yrkesstolthet där attityder och värderingar kommer till uttryck i sjöstridskrafternas optimala nyttjande. Den nationella erfarenheten från doktrinen i svenska skärgårdar och hav i relation till andra stater understryks av följande citat av kommendör Jonas Hård af Segerstad:

*”...samarbeten med andra nationer är bra och strategiskt viktiga för Sverige, men det får inte innebära att den nationella doktrinen kastas i papperskorgen.”*³²

Detta visar på en förståelse för närmandet av internationellt samarbete, men också att självständigheten är en fortsatt viktig nationell angelägenhet för att upprätthålla ett robust försvar mot en fientlig rörelse över havet. Att den professionella identiteten står sig mot övriga grannländers sjöstridskrafter menar kommendör Bernt Andersson att:

*“...svenska marina förmågor inom ytstrid, minröjning, ubåtsjakt, ubåtskrigföring och amfibiestrid där vår totala förmåga i närområdet saknar motsvarighet inom alliansen.”*³³

(c) Fartygsbrist som bestående problem

Denna kod återkommer i debatten under den undersökta tidsperioden som närmast ett grundläggande antagande och en indikation på samstämmighet i officerarnas uppfattningar, snarare än motsägande argument. Debatten handlar snarare om hur sjöstridskrafterna ska utökas med vilka förmågor, och därtill om fartygens storlek och antal. Fartygsflottan är geografiskt anpassad efter skärgårdarnas och Östersjöns specifika förhållanden, vilket anses vara en förutsättning för den nationellt inriktade anpassningen. En annan kritik från officerarna är de otillräckliga satsningarna på marina resurser från politikerna. Detta indikeras, innan Natoanslutningen, av Fornelius Hecker och Eklund genom citatet:

*“...karaktern av en anorektisk organisation där förmågan att växa ofrånkomligen begränsas av de tidigare årens nedskärningar.”*³⁴

³² J. Hård af Segerstad. Varför behövs en stark marin. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2020): s. 124.

³³ B. Andersson. Marin identitet i Nato. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2025): s. 279.

³⁴ A. Fornelius Hecker, D. Hedlund. Replik – Ytterligare perspektiv på ”En svensk marin i Nato”. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 (2023): s. 43.

Detta uttryck ses som attityder med underliggande värderingar om sakkunskapsdebattens kärna, där inställningen inte är helt positiv mot politiska beslut eller resursfördelning gentemot andra Försvarsgrenar kan skönjas. Detta relateras till vad Kier menar är civil-militära relationer, där militära organisationen uppfattar och omtolkar den externa nivån i sin inriktning och doktrinära utformning. Signaler från extern nivå om att inga extra resurser ges till marinen tolkas som att endast defensiv doktrin kan genomföras.

Kritik mot extern nivå och attityder visas genom Per Edling genom citatet:

“...det är mycket som talar för att den svenska marinen av idag endast klarar av en operation i ett begränsat geografiskt område”³⁵

(d) Nationell försvarsindustri och materiell självständighet

Denna kod beskriver arvet efter en stark nationell innovationskultur och kunnande för att säkra tillgång till egenproducerade fartyg som är väl anpassade till våra behov. Värderingarna av att ha en redundant varvsindustri ställs emot Natos fartygsflotta och varvskapacitet där viceamiral Dick Börjesson uttrycker prioriteringen på följande sätt:

“...för Sverige borde den lätta flottan för Östersjön vara framtidens koncept...[]...Att bygga jagare/fregatter för Atlanten och Nordsjön inklusive Arktis borde andra ägna sig åt.”³⁶

Vidare uttrycks attityder i debatten om relationen mellan inhemska och utländska företag, vilka linjeras med krafter som vill förändra för att minska andelen svensk fartygsbyggnation på utländska varv. Relationen mellan det statliga och privata lyfts också som en parameter och uttrycks av kommendör Bo Rask med citatet:

“...ett lands försvarsindustrier som med få undantag är privata, ses ofta som nationella klenoder av stor betydelse för det nationella försvaret, för tekniköverföring till samhället i övrigt och som högteknologiska arbetsplatser.”³⁷

³⁵ P. Edling. En stark marin – den främste av ambassadörer. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2020): s. 119.

³⁶ D. Börjesson. Gamla erfarenheter i en ny tid. *Tidskrift för Sjöväsendet* 1 (2023): s. 86.

³⁷ B. Rask. Sverige i EU och NATO – behov av strategier för försvarsindustrisamarbeten. *Tidskrift för Sjöväsendet* 1 (2023): s. 75.

Analysen för tema 1 visar att flera krafter verkar mot förändring i utvecklingen av sjöstridskrafterna. En stark kontinuitet och grundläggande antaganden visas genom närområdets fokus och fokuset på den kustnära krigföringen. De förmågor som värderas högst formas av Östersjöns geografiskt unika krav, som prioriteras framför internationella åtaganden. Detta hänger samman med en etablerad nationell doktrin och en professionell identitet, präglad av *sea denial* och lång erfarenhet av strid i kustnära farvatten. Detta ligger i linje med vad Kier menar att professionell identitet och kulturell stabilisator vilken bromsar snabb doktrinär förändring. Samtidigt framträder fartygsbristen som ett bestående problem, vilket begränsar handlingsutrymmet och förstärker den defensiva hållningen. Detta kan förstås genom Kiers lins som en förstärkning av den defensiva doktrinen genom just fartygsbristen, vilket politikerna beslutat att nedprioritera.³⁸ Slutligen bidrar föreställningarna till den viktiga nationella försvarsindustrin som upprätthåller materiell självständighet. Sammantaget framgår det att värderingar, attityder och grundläggande antaganden utgör stabila motverkande faktorer mot en förändrad utveckling.

4.2 Tema B: Krafter för förändring

Analysen av argumentationen för sjöstridskrafternas utveckling, mot bakgrund av arvet från ett nationellt fokus, visar att bilaterala och multilaterala samarbeten kräver ett nytt tänkande. När sedan Natoansökan lämnades in började debatten om hur svenska sjöstridskrafter bör utvecklas för att passa in i det kollektiva försvaret.

(a) Förändrat säkerhetsläge

Denna kod visar att det säkerhetspolitiska trycket från det internationella maktspelet är en realitet, där hotbilden mot mindre stater också är verklig. Detta uppvaknande har skett långsamt och har accentuerats för Sverige som stat genom Rysslands invasion av Ukraina och medlemsansökan till Nato. Detta efter en lång tradition av alliansfrihet och neutralitet. Det rationella beteendet enligt internationell relationsteori är att ansluta sig till en större allians för att er hålla större säkerhet, vilket var uppenbart i det svenska fallet. För sjöstridskrafterna framgår

³⁸ E. Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995): s. 74-75. <https://doi.org/10.2307/2539120>.

värderingar och attityder som indikationer på realism redan tidigt i den undersökta perioden. Denna hotbild diskuteras av Edling och Hesselman vilka konstaterar att:

*“...som allierad måste Sverige se på omvärlden med bredare perspektiv och som konsekvens anta en mer framåtlutad strategi för marina operationer”*³⁹

Den viktiga sjöfartsleden som sträcker sig genom Öresund och Östersjön är vital för rysk import och export, vilket innebär en ökad möjlighet att förändra förutsättningarna för påverkan på den ryska ekonomin och därmed justera maktbalansen. Men de rationella hoten ligger kvar och beskrivs av kommendörkapten Shahin Olesén Eghraghi med citatet:

*“... Russia's threat is existential to Sweden but not the contrary. This creates an asymmetry in the threat perception of the two countries and poses challenges in threat assessment methods”*⁴⁰

Det säkerhetspolitiska trycket, särskilt efter Rysslands invasion av Ukraina, har drivit Sverige från alliansfrihet till Nato som ett rationellt svar på den ökade hotbilden. Attityden visar på en mer beslutsam och internationellt orienterad strategi, samtidigt som asymmetrier i hotuppfattningen kvarstår. Här går Överbefälhavaren ut och ger organisationen en inriktning om att vara ”framåtlutad” vilket skall genom Kier ses som extern styrning avseende förändring.

(b) Nato och kollektivt försvar

Denna kod beskriver det kollektiva försvaret och de nya förutsättningar som behövs för att de svenska sjöstridskrafterna ska kunna integreras fullt ut och möta gemensamma utmaningar, både i Östersjön och med ökad operativ räckvidd. Enligt debattörerna innebär detta en svängning från det etablerade, nationellt präglade tankearbetet mot alliansens maktprojicering och prioriteringar. Det innebär att svenska sjöstridskrafter kan sättas in för att försvara Natostadgans artikel 5, det kollektiva åtagandet, på andra platser än vårt tidigare operationsområde.

³⁹ P. Edling & F. Hesselman. A. Grenstad, B. von Sydow i *En svensk marin i Nato*. Kungliga Örlogsmanna Sällskapet, Kungliga Krigs Vetenskaps Akademin. 8/45 (2023): s. 9.

⁴⁰ S. Olesén Eghraghi. Den glömda flanken? Ryske storamiralen Sergej Gorsjkovs syn på Östersjön. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 (2023): s. 91.

Attityderna kring detta nya tankesätt uttrycker Edling och Hasselman genom förståelsen för den externa säkerhetspolitiska inriktningen genom citatet:

*“...som en del av Nato blir Sverige på allvar en deltagare i spelet om den nordatlantiska och nordeuropeiska säkerheten. Nato har tre kärnuppgifter: avskräckning och kollektivt försvar, krishantering samt försvarssamarbeten. Sverige ska delta i lösandet av alla tre.”*⁴¹

Även det uttalade och geografiskt kopplade funktionen för Sverige är förändrad, vilket Börjesson menar att:

*“...vårt land som inom NATO ska bli ett så kallat rear and staging area (bakre logistik och uppmarschområde) kommer att vara mycket viktigt för alliansens militära operationer i de östra områdena”*⁴²

Attityderna kring det viktiga förhållningssättet är att vi är starkare tillsammans och att vi med gemensamma krafter skapar möjlighet att gynnsamt påverka situationen i Östersjöregionen, även ifrån långväga konfliktområden.

(c) Sjöfartsskydd, sjökontroll och utökade uppgifter

Denna kodning beskriver bristen på skydd för handelsfartyg och de nya uppgifterna inom Natos stående styrkor, men även Natos krav på svenska sjöstridskrafter att operera utanför svensk öst- och västkust.

Frågan om sjöfartsskydd historiskt har varit politiskt eftersatt på grund av den så kallade *sjöblindheten* menar kommendör Lars Wedin. Innebörden av att inte skydda den strategiskt viktiga handelssjöfarten är att nationens välstånd riskerar att försämrats ytterligare på grund av problemen med fåtaliga fartyg.⁴³ Den påverkar även övriga länder i Östersjöområdet, såsom Finland och de baltiska staterna, i deras försörjning. Förhoppningen är dock att Natos

⁴¹ P. Edling, F. Hasselman. En svensk marin i Nato. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 2023: s. 132.

⁴² D. Börjesson. Prioritera framtagandet av en marin strategi. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 2024, s. 78.

⁴³ L. Wedin. Element i en svensk marin strategi efter anslutning till Nato. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 (2022): s. 70–71.

strategiska koncept, som statueras i Haglunds artikel "*maritime security is key to our peace and prosperity*", skulle ge frågan tyngd även på nationell nivå.⁴⁴

Diskussionen om förskjutning från uppgifterna *sea denial* och *sea control* samt frågan om sjöfartsskydd inträffade vid Rysslands invasion av Ukraina år 2022. En strategisk förskjutning som konteramiral Anders Grenstad och Björn von Sydow beskriver:

"...vår förhoppning att det förslag om svensk marin utveckling... [] ...kan befria diskussionen från ett strategiskt och operativt tankearv som sedan 200 år inneburit att uppgifter, materielsystem, organisation och utbildning har designats för att ensidigt bryta udden av en kustinvasion, och där de fria sjövägarna har satts på undantag. Morgondagen kräver ett nytt tänkande redan idag."⁴⁵

Skiftet från att ha varit en småstat med bilaterala avtal med exempelvis Finland till att vi nu är den stora sjömakten i regionen får konsekvenser i fler dimensioner för sjöstridskrafternas utveckling. Ett övergivande av *sea denial*-strategin för att i stället utöva *sea control* inom ramen för Natos stående styrkor innebär ett agerande med ett helt annat självförtroende för de svenska sjöstridskrafterna. Genom att utvidga utfallsrummet från föreställningar om detta nya stöd beskriver Börjesson:

"...behovet av fungerande och pålitliga samt skyddade sjötransporter för att förse NATO-förband utgångsgrupperade eller baserade i vårt land och vid gränsen mot Ryssland med ammunition, drivmedel och övrig logistik samt stridande förband i de östra områdena med fortlöpande logistikstöd kommer att vara högt."⁴⁶

Dessa uttryck visar på värderingar och attityder kring problemen för de svenska sjöstridskrafterna, i ett nytt tänkande som har visat krafterna att förändra sig mot gemensam säkerhet.

(d) Internationell räckvidd och nya materielkrav

Denna kodning beskriver förflyttningen av sjöstridskrafternas nyttjande från de geografiskt nära argumenten före Sveriges Natoansökan till en mer utökad förmåga, en så kallad *blue*

⁴⁴ M. Haglund. Inför ingången i Nato. *Tidskrift i Sjöväsendet* 3 (2022): s. 332.

⁴⁵ A. Grenstad, B. von Sydow i *En svensk marin i Nato*. Kungliga Örlogsmanna Sällskapet, Kungliga Krigsvetenskaps Akademin. 8/45 (2023): s. 9.

⁴⁶ D. Börjesson. Prioritera framtagandet av en marin strategi. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 2024, s. 78.

water navy. Problemet med sjöblindhet beskrivs fortfarande som problematiskt, eftersom sjöstridskrafternas roll och potential förbises. Den sätter också fokus på fartygsfrågan, avseende fåtalighet, genom att understryka vikten av att skydda det kollektiva även utanför närområdet, upp mot norska havet och längre bort.⁴⁷ Carl-Johan Hagman, internationell havsjurist tillika reservofficer med erfarenhet från globala rederier, understryker rederiernas behov av sjöfartsskydd men där avsaknaden idag visas:

*“...today Sweden does not have a single navy vessel that can provide adequate protection to a merchantman. What the Royal Navy has done in the Middle East with one single frigate, during the past two decades, should serve as an example for others.”*⁴⁸

Detta ser marinens operationschef, kommandör Marko Petkovic, som en förändrad målsättning med fler vinster. Detta kan ge politiska vinster med tillgång till fler slutna rum, vilket Kier relaterar till civil-militära relationsbyggandet, och att de ekonomiska värdena skyddas. Han får medhåll av Selling som ser behovet av marin maktprojicering globalt. Han understryker behovet av robusta fartyg som klarar arktisk vinter, samtidigt som de klarar höga temperaturer och luftfuktighet i tropiska klimat.

I perioden efter Natomedlemskapet framgår stärkta attityder genom argumentation om bristande *blue water navy*-förmåga till stöd för Nato-stående styrkebidrag och för långväga operationer. Värderingar kring gemensam kollektiv förmåga framkommer.

(e) Internationell anskaffning och teknisk anpassning

Dessa koder visas av debattörernas argumentation: vikten av gemensam framtagning av nya, större stridsfartyg (fregatter) inom internationella samarbeten, som både Nato-länder och Europeiska unionen utvecklar. Därtill framgår det att den nya tekniken utvecklas på den internationella arenan och behöver hanteras på nationell nivå. Attityderna som framkommer berör

⁴⁷ L. Wedin. Flottan – ett marginaliserat vapenslag? *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 (2022): s. 75,

N. Granholm. Rysslands sjökrig mot Ukraina. Analys ur ett marint och maritimt perspektiv. *Tidskrift i Sjöväsendet* 3 (2022): s. 295, C. Hägg. Svensk marinstrategi i en ny säkerhetspolitisk tid. *Tidskrift i Sjöväsendet* 4 (2022): s. 405.

⁴⁸ C-J. Hagman. Trade generates prosperity – and needs to be protected. *Tidskrift i Sjöväsendet* 4 (2024): s. 407.

det positiva med snabb tillgång till militär teknologi, som den tidigare nationella varvsindustrin har tagit många år att utveckla.

Erfarenheterna från kriget i Svarta havet omhändertas genom att inrikta materielutvecklingen för sjöstridskrafter argumenterar reservofficerarna Hans Jevrell och Patrik Selling för. Även förhållningssättet att snabbt anpassa sig till en ny förmågeskapande metod är vitalt för utvecklingen. De menar att när den militära sekretessen bromsar takten:

”...sker den civila teknikutvecklingen globalt...[]...den civila marknaden är mycket större och ger högre avkastning på investeringar, vilket lockar de bästa forskarna och driver fram en snabbare innovation.”⁴⁹

Genom att låta marknadskrafterna fritt möjliggöra snabb och konkurrensutsatt leverans kommer förmågan att stärkas.

Tema 2 visar i analysen att flera krafter driver förändringen i sjöstridskrafternas utveckling. Ett försämrat säkerhetsläge, särskilt efter Rysslands invasion av Ukraina, har förstärkt behovet av internationellt samarbete och en mer framåtlutad strategi. Kier menar att de rationella yttre hoten kan förklaras av internationella maktspel, men att kulturella förklaringar också har sin plats.⁵⁰ Förskjutningen sker från nationellt fokus till kollektivt försvar, med ökade krav på materiel, inklusive större och mer uthålliga fartyg. Samtidigt betonas vikten av internationell materielanskaffning och teknisk anpassning för att möta den snabba globala utvecklingen. Sammantaget pekar debattörernas attityder på en breddning av sjöstridskrafternas roll i den internationella säkerheten.

4.3 Tema C: Omtolkning, spänning och gradvis förändring

Analysen visar att rationell påverkan ger militära organisationer utrymme för omtolkning inom ramen för deras kulturella förståelse och relation till externa styrningar. Samtidigt ger den upphov till en spänning mellan den förväntade förändringen och organisationskulturens gradvisa anpassning till sjöstridskrafternas planerade utveckling.

⁴⁹ H. Jevrell, P. Selling. Materielanskaffningsprocessen måste reformeras. *Tidskrift i Sjöväsendet* 3 (2025): s. 378.

⁵⁰ E. Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995): s. 92–93. <https://doi.org/10.2307/2539120>.

(a) Kontinuitet och förändring parallellt

Denna kod visar på föreställningar om den nationella och internationella viljan att utgöra en stark och trovärdig sjömilitär makt med nationellt kunnande och genom det kollektiva försvaret. Båda syftar slutligen till att motståndaren avskräcks från aggression, men från olika utgångspunkter. Dessa två utvecklas parallellt med varandra, fast på olika sätt och med olika attityder till externa signaler.

För att exemplifiera kontinuitet visas synen på föreställningar om havets särprägel där grundläggande antaganden om sjömakts uttrycks genom kommendör Fredrik Palmquist och överstelöjtnant Fredrik Hesselman med detta citat:

*“...den svenska marina taktiken består av ett antal tidlösa konstanter vilka till viss del särskiljer dagens och framtidens marin från övriga stridskrafter...[]...oavsett om Marinen löser offensiva eller defensiva uppgifter så är eldkraft och rörlighet marintaktikens signum.”*⁵¹

Å andra sidan visas parallellt en förändrad och insiktsfull attityd till det gemensamma arvet där argumentationen uppmanar officerare att förändra sina gamla föreställningar. Det visar kommendörkapten Magnus Haglund genom följande citat:

*“...det är nog faktiskt hög tid att modernisera mycket av vår gamla och otidsenliga säkerhetspolitiska tankevärld.”*⁵²

(b) Organisationskulturens betydelse för tolkningen av yttre krav

Denna kod beskriver hur Kiers värderingar och attityder svarar på de utmaningar som sjöstridskrafterna möter i sin utveckling. Historiska förutsättningar påverkar fortfarande framtagningen när utökningen sker av marin förbandsvolym.

⁵¹ F. Palmquist, F. Hesselman. En titt bortom horisonten avseende den svenska marina försvarsförmågan. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 (2021): s 90.

⁵² M. Haglund. Ett maritimt perspektiv på Sveriges ingång i NATO. *Tidskrift i Sjöväsendet* 4 (2023): s. 392.

Ett tillstånd som beskriver organisatorisk anorexi eller *post-scarcity*-problematik kan tillämpas på sjöstridskrafterna. Decennier av nedskärningar sätter spår, vilket gör att yttre tillväxtkrav hindrar organisationen från att växa och bryta den negativa trenden. Kommendörkapten John Theander beskriver att:

*“...det innebär att resurser tillförs, ambitionen ökar men organisationen kan inte hantera detta och i synnerhet inte personellt. Det uppstår alltså en fortsatt obalans mellan uppgifter och resurser.”*⁵³

För att öka förmågan till lärande efter lång tids neddragningar visas citatet från Edling att sjöstridskrafternas utmaningar svarar upp mot liknande föreställningar genom citatet:

*“...the commanding officers of the Navy’s units discuss what their staff, flotilla, regiment, base or school must do and learn in order to prepare to develop their capabilities. There are a lot of things to do. It seems necessary to cultivate demands, deliveries and tempo to a larger extent than before, when annual cutbacks were the rule. The article concludes with a quote from the industrial leader Carl-Henric Svanberg: “Culture beats strategy – every time”*⁵⁴

(c) Förändring som anpassning inom ramen för etablerade föreställningar

Denna kod visar att förändring ofta inte beskrivs som ett utbyte av idéer, utan som en gradvis omtolkning av befintliga koncept för att passa en ny verklighet, vilket framgår av argumentationen. I frågan om nästa generations ytstridsfartyg visas föreställningarna om anpassade sjöstridskrafter genom Per Edling och Jon Wikingsson vilka menar:

*“...att nästa serie ytstridsfartyg blir oceangående innebär inte att de enbart ska lösa de uppgifter som fregatter brukar lösa i blue water warfare. De kan lika gärna lösa de uppgifter som korvetter ska lösa i multi-domain operations i littoral warfare.”*⁵⁵

⁵³ J. Theander. Växtvärk i korvettförbanden – Tillväxt en fråga om balans mellan volym och kompetens. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2021): s. 258, A. Alvinus, A. Holmerg, G. Larsson. Leading a military organization effectively in a state of Post-Scarcity, I D. Watola & D. Woycheshin, *Leading effectively: interpersonal perspectives* ch 6, Kingston, Canada: *Canadian Defence Academy press*, (2018): s. 105.

⁵⁴ P. Edling. Försvarsbeslutet 2020 och dess innebörd för marinens förband. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 (2021): s. 40.

⁵⁵ P. Edling, J. Wikingsson. Några kommentarer till Eklunds och Heckers replik. *Tidskrift i Sjöväsendet* 1 (2023): s. 48.

För att möta nya Natokrav, bland annat inom personalbemanning, förespråkas en tankeförändring där traditionella metoder ifrågasätts, men målet är att behålla militär expertis genom att bredda rekryteringsbasen och samverka mer med civila aktörer. Kommendörkapten Pontus Krohn och John Theander visar på ett skifte i attityder genom citatet:

“...våga pröva nya vägar in i officersyrket, skapa flera vägar inom officersyrket till att officeren faktiskt arbetar med rätt saker. Vi behöver skapa och leda den militära kompetensen och kraften dit den gör bäst nytta i systemet”⁵⁶

Tema C visar att förändring sker som en gradvis omtolkning genom organisationskulturen, vilket skapar en spänning mellan kontinuitet och nya tankar om utveckling. Kiers teori om organisationens omtolkning visas här, inte att direkt respons utan att succesiv förändring sker. Nationella och kollektiva ambitioner utvecklas parallellt, medan tidigare nedskärningar begränsar utvecklingstakten. Förändringen framträder framför allt som en anpassning av befintliga koncept, där nya uppgifter integreras utan att grundläggande föreställningar överges. Organisationskulturen fungerar därmed som en mellanliggande variabel som både möjliggör och begränsar doktrinär anpassning.

5. Diskussion

Studien har undersökt perioden då Sverige övergav neutralitet och alliansfrihet, efter Rysslands angrepp på Ukraina, perioden för Natoansökan och slutligen Natomedlemskap. Studiens syfte var att undersöka debatten om de krafter som påkallar och motverkar förändring inom militära organisationer, med fokus på de svenska sjöstridskrafterna under Natotransformationen. Forskningsfrågan som formulerades var:

Hur uttrycks kontinuitet och förändring i synen på svenska sjöstridskrafternas utveckling och användning i Tidskrift i Sjöväsendet under perioden 2020–2025?

5.1 Huvudsaklig slutsats

⁵⁶ P. Krohn, J. Theander. Att öka kompetensen och personalvolymen. *Tidskrift i Sjöväsendet* 2 (2025): s 189.

Studiens huvudsakliga slutsats var att sjöstridskrafternas utveckling under Natotransformationen präglades av en kulturellt filtrerad anpassning av yttre hotbilden snarare än av snabb linjär förändring. Trots ett förändrat säkerhetspolitiskt läge och ökade krav på Natoanpassning kvarstod kontinuiteter i synen på marina uppgifter, geografiskt fokus och professionell identitet. Detta antyder att Natotransformationen inte nödvändigtvis innebär ett doktrinärt brott, utan snarare en omtolkning av etablerade föreställningar inom nytt strategiskt sammanhang.

Debatten visade samtidigt att externa krav skapar nya argument för internationell integration, sjöfartsskydd och utökad operativ räckvidd. Dessa förändringskrav omtolkades dock genom etablerade föreställningar om svensk maritim särprägel och tidigare erfarenheter av kustnära krigföring. Förändring skedde därmed främst genom anpassning av befintliga idéer snarare än genom att tidigare doktrinära föreställningar övergavs. Argumenten för att fregatterna både passar in i Östersjön och Hormuzundet kan tolkas som ett uttryck för professionella argument till både nationella och politiskt-strategiska förväntningar.

Studien visade också att den marina debatten fungerar som en arena där olika professionella grupper formulerar och konkurrerar om olika förståelse av sjöstridskrafternas framtida utveckling. Omtolkningen av externa krav skedde inom ramen för etablerade värderingar, vilket skapade en spänning mellan förväntad förändring, driven av politiskt och säkerhetspolitiskt tryck, och organisatorisk kontinuitet.

Analysen visade att utvecklingen av sjöstridskrafterna formades av tre huvudsakliga inriktningar. Dessa var *krafter mot förändring*, där föreställningar om ett starkt närområdesfokus, professionell identitet och materiella begränsningar framställdes som exempel på stark kontinuitet. Berge och Larsson visade i tidigare marin debatt, på sidan 6–8, att sjöstridskrafternas utveckling handlade om fartygsval och kommande uppgifter. Majoriteten av officerarna efterfrågade återkommande ökade resurser, och historien visar att marinen inte var ett undantag. I detta fall uttrycks kontinuiteten genom det grundläggande antagandet att fartygsvolymen är otillräcklig och att fartygen är för små. Relationerna mellan politiken och officerarna visade sig i denna studie fortsatt vara viktig för förståelsen av debattens betydelse för att påverka önskad utveckling.

Krafter för förändring visade på ett ökat säkerhetspolitiskt tryck vilket gav Nato-integration och krav på internationell räckvidd. Detta visas genom Granholm på sidan 7, där förändring sker av idéerna kring hur defensiv doktrin ska förändras mot mindre, men betydligt fler fartyg beväpnade med kraftfulla vapen. I empirin framträdde dock en motsatt utveckling när doktrinen skiftade mot en mer offensiv inriktning. Nygamla idéer om ökat fokus på sjöfartsskyddsoperationer, som påverkar handelsfartygen långt utanför Europas farleder, framfördes, liksom förändring kopplat till den ökade hotbilden från Ryssland. Förändringen gav incitament för en tidigare efterfrågad förmåga till luftförsvar, där stark attityd om doktrinskifte utkrävdes. Å andra sidan tycks det utgöra förändring att få tillbaka större fartyg som åter kan lösa uthålliga sjöfartsskyddsuppgifter. Det kan även ses idag, med skillnaden att politikerna faktiskt har beställt nya stora fregatter på inrådan från sakkunniga. Inbyggda paradoxer där förändring förespråkades samtidigt som centrala kontinuiteter försvarades. Erfarenheterna från Svarta havet verkar inte lett till entydig slutsats i debatten, utan tolkades genom olika professionella föreställningar om sårbarhet, uthållighet och operativ effekt.

Slutligen framkom *omtolkning och gradvis förändring*, vilket visade att förändring inte skedde plötsligt utan genom anpassning inom befintliga föreställningar. Larsson visar, på sidan 8, att trots ekonomiska nedskärningar av marina anslag visas förändringsåtgärder för att möta anpassningen och succesivt förändra inriktningen. Som tidigare beskrivet på sidan 5 visade Ångström och Widén att doktrinära föreställningar kan fylla en funktion, där professionella uppfattningar om krigföring inte enbart handlar om rationell anpassning utan också om gemensamma normer och legitima sätt att förstå militär verksamhet. Detta framträdde även i denna studie, där vissa marina professionella ståndpunkter av identitet och etablerade föreställningar återkom med stark kontinuitet trots förändrat säkerhetspolitiskt läge.

Tillsammans visade de tre temana att förändring inte ersatte kontinuitet utan snarare samexisterade med den.

En central lärdom inom det studerade fallet är därmed att även en strategiskt omvälvande händelse av ändrad hotbild, såsom Sveriges inträde till Nato, absorberas gradvis inom den militära organisationen. Anpassningen skedde i olika nivåer av de civil-militära relationerna och filterades genom professionella identiteter, tidigare erfarenheter och organisatoriska föreställningar.

5.2 Teoretisk diskussion

Studien bidrog till forskningen genom att identifiera en empirisk lucka i hur spänningen mellan förändring och kontinuitet uttrycktes i den faktiska militära debatten. Detta kompletterade tidigare forskning, som ofta behandlar förändringar i policy som doktrin eller undersökningar av förbandsutveckling på organisationsnivå.

Samtidigt tyder resultaten på att organisationskultur inte ses som autonom förklaringsfaktor utan som en mellanliggande mekanism där Kiers perspektiv samverkar med säkerhetspolitiskt tryck, politisk styrning och materiella tillkortakommanden. Genom detta blev det möjligt att kunna analysera hur professionella föreställningar påverkade förståelsen av nya säkerhetspolitiska krav och marina uppgifter. Analysen visade att frågor som fartygsbrist, nationell försvarsindustri och internationell räckvidd inte enbart framställdes som tekniska eller materiella frågor, utan också kopplades till föreställningar om nationell självständighet, kompetens och sjöstridskrafternas roll. Vidare visade studien att olika subgrupper inom organisationer drog olika slutsatser, vilket överensstämde med Kiers teori om att militära organisationer inte delar en enhetlig uppsättning idéer om krigföring.⁵⁷ Detta synliggjordes i argumentationen kring exempelvis *sea denial* och *sea control* samt i synen på fartygsutveckling.

Medan Kier framhöll att externa faktorer påverkade doktrin genom kulturell filtrering, framträdde i denna studie att den politiska nivån i vissa avseenden drev en mer offensiv inriktning än den militära organisationen. Detta linjerades inte med Kiers teori, där civila har en aktiv roll när det internationella systemet blir hotfullt, där civila ingriper med politiken och där civila påverkar den doktrinära utvecklingen i högre grad.⁵⁸ Detta ligger snarare i linje med

⁵⁷ E. Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995): s. 70. <https://doi.org/10.2307/2539120>.

⁵⁸ Kier. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. s. 84.

Posens teori som hävdar att civila ingriper direkt i doktrin när internationella hot ökar.⁵⁹ Posens teori hade kunnat användas för att ytterligare visa på spänningarna mellan neopositivism och konstruktivism i frågan om hotbild och organisationsteori. Kiers teori användes i studien för att undersöka vad som påverkar utfallen av samma hotförståelse. Bägge utgår från civil-militär relation för att utforma doktrin.

Elizabeth Kiers perspektiv tycks varit användbart i analysen av det empiriska materialet, eftersom det visade att militära organisationer inte enbart anpassade sig till säkerhetshot och samhällsändringar på ett rationellt sätt. Det som verkade påverka anpassningen var organisationskulturen. Genom organisationskulturen tolkades både problem och lösningar. Fartygsbrist och behovet av en nationell försvarsindustri blir därför inte frågor av materiell karaktär. Det här handlade om argument som förstärker en redan etablerad syn på självständighet, försvarsförmåga och sjöstridskrafternas roll.

5.3 Metodologisk diskussion, fortsatt forskning och bidrag

En möjlig svaghet är empirins omfattning och att innehållet kan spegla professionell positionering än underliggande organisationskultur. Det kan visa resultat av enskilda tolkningar än av avbildningar från marinen som helhet. Artiklarna från *Tidskrift i Sjöväsendet* under undersökt period, har avhandlat debatter om sjöstridskrafternas utveckling, skulle kunna kompletteras med andra tidskrifter i ämnet. Även artiklar från dagstidningar skulle varit relevanta för breddning, utökande och identifiering av subgrupperingarnas föreställningar och argumentation.

Utifrån Kiers inställning att militär organisationskultur bör undersökas som separat förklaringsfaktor kan vidare forskning göras på internationella fall där militära trender påverkar debatten om sjöstridskrafterna. Vidare kan diskursanalys genomföras på samma data för att ytterligare få insikt i hur diskussionen uttrycks i sociala och kulturella sammanhang. Personer kan också ändra uppfattningar över tid eftersom omtolkningar av förändringar sker, vilket aktualiserar och motiverar fortsatt forskning.

⁵⁹ B.R. Posen. *The Sources of Military Doctrine. France, Britain, and Germany between the World Wars*. Cornell University Press, London (1984): s. 49–50.

Studiens utomvetenskapliga bidrag är förståelsen av hur militära organisationer hanterade förändring under starkt förändringstryck. För Försvarsmaktens chefer är detta centralt, då omvärldsläge, teknikutveckling och hotbilder samtidigt driver omställning. Studien visade att framgångsrik förändringsledning kräver förståelse för både strukturella krav och organisationskulturella villkor.

Litteratur och referensförteckning

Agrell, W. *Alliansfrihet och atombomber*, Kontinuitet och förändring i den svenska försvarsdoktrinen 1945–1982. (Liber, 1985)

Alvinus, A, Borglund, A, Larsson, G. *Tematisk Analys*. (Studentlitteratur AB, 2023).

Berge, A. *Sakkunskap och politisk rationalitet*. (Almqvist & Wiksell, 1987).

Boréus, K, Bergström, G. *Analyzing text and discourse – Eight Approaches for the Social Sciences*. (Sage, 2017).

Braun, V. Clarke, V. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 3:2 (2006): s. 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>.

Brommesson, D., Ekengren, A-M., Michalski, A. Sweden's foreign and security policy in a time of flux, UI Brief 7/22 (Stockholm: Swedish Institute of International Affairs, 2022), <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2022/ui-brief-no.-7-2022.pdf>

Bryman, A. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. (Liber AB, 2018).

Cottey, A. The European Neutrals and NATO: Ambiguous Partnership. *Contemporary Security Policy*. 34: 3 (2013): s. 464. <https://doi.org/10.1080/13523260.2013.842295>.

Esiason, Gilljam, Oscarsson, Sundell, Towns, Wängnerud, P., Mikael, Henrik, Anders, Ann, Lena. *Metodpraktikan*. 6:1 (Norstedts Juridik AB, 2024).

Granholt, N. A Small Navy in a Changing World: The Case of the Royal Swedish Navy. Ur Michael Mulwueen, Deborah Sanders, Ian Speller.; *Small Navies: Strategy and Policy for Small Navies in War and Peace*. (Routledge, 2014): s. 171–173. <https://anna->

lindh.primo.exlibrisgroup.com/per-
malink/46LIBRIS_ALB_INST/bohm8h/cdi_informaworld_taylorfrancisbooks_10_4324_978
1315609331_12_version2

Hardt, H. NATO after the invasion of Ukraine: how the shock changed alliance cohesion. *International Politics* (2024): s. 1. <https://doi.org/10.1057/s41311-024-00629-x>.

Holmén, H. *Försvaret och samhällsförändring, Avvägningsfrågor i svensk försvarsdebatt 1880–1925*. (Historiska institutionen, Göteborg, 1985).

Kier, E. Culture and Military Doctrine: France between the Wars. *International Security*. 19: 4 (1995): s. 65–93. <https://doi.org/10.2307/2539120>.

Kier, E. *Imagining War: French and British Military Doctrine Between the Wars*. (Princeton University Press, 1997).

Larsson, B. Marinens sjöoperativa doktrin 1958–1961. *Sjöhistoriska samfundets Tidskrift Forum Navale* nr 67 (2011): s. 48, 51–52, 55.

Longhurst, K. Conclusions: Germany, the use of force and the power of strategic culture. *Germany and the use of force* (2018). <https://doi.org/10.7765/9781526137401.00011>.

Nymalm, N. Sustaining (organizational) identity in times of change? Ontological security and narrative in Swedish military doctrine. *Critical Military Studies*. 11: 2 (2025): s. 130–150. <https://doi.org/10.1080/23337486.2024.2377475>.

Ohlsson, A. *Adaptive behaviors and skills in high-level military staff work: Coping with organizational demands, use of smooth power, and political skill*. (Department of Psychology, Stockholm University, 2020).

Posen, B.R. *The Sources of Military Doctrine. France, Britain, and Germany between the world wars*. (Cornell University Press, 1984).

Snyder, J. *The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Operations*. (RAND, 1977).

Vetenskapsrådet. *God forskningssed*. (2024). <https://kurslitt.fhs.se/leganto/readinglist/citation/5784247050003631/file/viewer> (hämtad 2025-12-01).

Wedin, L. Svenskt marinstrategiskt tänkande - en återblick med sikten på framtiden. Sjöhistoriska samfundets Tidskrift *Forum Navale* nr. 68 (2012): s. 105, 110–113.

Ångström, J., Widén, J.J. Religion or reason? Exploring alternative ways to measure the quality of doctrine. *The journal of strategic studies*. 39:2 (2016), s. 198-212. DOI: 10.1080/01402390.2015.1115034.

Empiriskt material

KÖMS: *Tidskrift i Sjöväsendet*,

2020 nr: 2, 3, 4, 5

2021 nr: 3

2022 nr: 1, 2, 3, 4

2023 nr: 1, 4

2024 nr: 2, 3, 4

2025 nr: 2, 3

KKrVA, *Vår marin för ett tryggt Sverige och ett starkt Europa* 2020,

KÖMS och KKrVA, *En svensk marin i Nato* 2023.